

תורה אור • פרשת יתרו • מאמר 7

זכור את יום השבת לקדשו

”זכור את יום השבת לקדשו”

מוקדש לכבוד

מוקדש לכבוד הגאון המקובל רבי לוי יצחק שניאורסאהן זצ”ל

אבי הרבי, רבי לוי יצחק

LikuteiTorah.com

הפרשה החסידית

[/likuteitorah.com/he/torah-ohr/yisro/7](https://likuteitorah.com/he/torah-ohr/yisro/7)

1 זכור את יום השבת לקדשו. וכתוב שמור את יום השבת לקדשו וארז"ל זכור ושמור בדבור א' נאמרו מה שאין הפה יכול לדבר ואין האוזן יכולה לשמוע.

"זכור את יום השבת לקדשו". וכן נאמר: "שמור את יום השבת לקדשו". וחכמינו ז"ל אמרו: "זכור ושמור בדיבור אחד נאמרו, מה שאין הפה יכול לדבר ואין האוזן יכולה לשמוע".

וצריך להבין כי מאחר שאין האוזן יכולה לשמוע למה השמיענו ה' כזאת.

צריך להבין: מאחר שהאוזן אינה יכולה לשמוע זאת, מדוע השמיע לנו ה' דבר כזה?

2 ולא יזה תועלת היה בחי' זו. אך הענין הוא כי הנה כתיב ולא אתכם לבדכם אנכי כורת את הברית הזאת כי את אשר ישנו פה ואת אשר איננו פה.

ולשם איזו תועלת שימשה בחינה זו? אלא העניין הוא כך: נאמר: "לא אתכם בלבד אני כורת את הברית הזאת, אלא גם עם מי שנמצא כאן ועם מי שאיננו כאן".

שכל הנשמות שהיו עתידים להתלבש בגוף עד סוף כל הדורות כולם היו במעמד הר סיני לקבל את התורה הגם שלא נתלבשו בגופות עד לאחר זמן.

כל הנשמות שהיו עתידות להתלבש בגוף, עד סוף כל הדורות, נכחו כולן במעמד הר סיני כדי לקבל את התורה, אף שלא התלבשו בגופים אלא כעבור זמן.

3 ולהבין זה מה ענין לנשמה בלא גוף לקבל את התורה. ומה תועיל קבלתה בעוד שלא נתלבשה בגוף לקיים את התורה לאחר זמן כשתתלבש בגוף.

כעת יש להבין: מה עניין יש לנשמה בלי גוף לקבל את התורה? ומה תועיל קבלתה [של התורה], בשעה שעדיין אינה מלובשת בגוף, כדי לקיים את התורה מאוחר יותר, כשתהיה מלובשת בגוף?

והלא אין אדם מקנה דבר שלא בא ברשותו ושמא יהיה הגוף מונע ומעכב.

והרי אדם אינו יכול להקנות דבר שעדיין לא בא לרשותו; ואולי הגוף ימנע ויעכב [את קיום התורה].

4 וגם להבין מ"ש לא יהיה לך אלקים אחרים על פני מהו על פני דוקא. והלא אין עוד מלבדו כתיב.

עלינו להבין גם את הפסוק: "לא יהיה לך אלקים אחרים על פני" — מדוע נאמר דווקא "על פני"? והרי כתוב: "אין עוד מלבדו".

אך הנה כ"ז יובן בהקדים ביאור וענין מתן תורה מה ענינה שלא כל התורה כולה בכללה ופרטיה נאמרה בהר סיני בשעת קבלת התורה

אלא כל זה יובן לאחר שנקדים לבאר מה עניינו של מתן תורה. שהרי לא כל התורה, על כלליה ופרטיה, נאמרה בהר סיני בשעת קבלת התורה,

אלא עשרת הדברות בלבד וכל התורה כלה נאמרה פרשיות פרשיות כל פרשה במועדה ובזמנה כל ימי משך ארבעים שנה שהיו במדבר.

אלא רק עשרת הדיברות; התורה כולה נאמרה פרשה אחר פרשה, כל פרשה במועדה ובעתה, כמשך ארבעים השנים שבהן היו במדבר.

אלא הענין הוא שבשעת מתן תורה ניתן הכח וההכנה בישראל להיות מקבלים את התורה דהיינו להמשיך גילוי אור א"ס ב"ה בעסק התורה והמצוות

אלא העניין הוא שבשעת מתן תורה ניתן לישראל הכוח וההכנה להיות מקבלי התורה, כלומר, להמשיך גילוי של אור אין סוף ברוך הוא באמצעות העיסוק בתורה ובמצוות.

ולכן היו גם הנשמות כולן טרם התלבשותן בגופות במעמד הר סיני לקבל את התורה כי גם הנשמות בעוד שלא נתלבשו בגופות היו צריכים לכח זה והכנה זו.

ולכן גם כל הנשמות, קודם שהתלבשו בגופים, היו במעמד הר סיני כדי לקבל את התורה, שכן גם הנשמות, בעודן לא מלוכשות בגופים, נזקקו לכוח ולהכנה האלה.

והענין הוא כי ע"י תומ"צ מתגלה יחוד אוא"ס ב"ה בנפש האדם כנודע (י"ל ע"ד מ"ש פ' בא ד"ה בעצם היום הזה בפ"י שם צבאות שהוא יחוד אא"ס בבי"ע כמו באצ"י ע"ש גבי כך מתייחד בכלים דבי"ע עד שהוא עצמו הוא הצבאות כו').

והעניין הוא שעל ידי התורה והמצוות מתגלה בנפש האדם ייחודו של אור אין סוף ברוך הוא, כידוע. (אפשר לבאר זאת על דרך הכתוב בפרשת בא, במאמר המתחיל "בעצם היום הזה", בביאור השם צבאות: שזהו ייחוד אור אין סוף בריאה, ביצירה ובעשייה כפי שהוא באצילות; עיינו שם בעניין "כך מתייחד בכלים דבי"ע, עד שהוא עצמו הוא הצבאות" וכו').

והנה הנפש היא בחי' נברא ומחודש מאין ליש. ואין ערוך לנברא לגבי הבורא ומאציל העליון ב"ה שהוא רם ונשא קדוש ומוכדל כו'.

והנה, הנפש היא בגדר נברא ומחודש, שנוצר יש מאין. אין כל יחס בין נברא לבין הבורא והמאציל העליון ברוך הוא, שהוא רם ונישא, קדוש ונכדל וכו'.

ושמך קדוש כו'. כי נשגב שמו לבדו רק הודו וזיוו של שמו על ארץ ושמים כו'.

"ושמך קדוש" וכו'. כי "נשגב שמו לבדו"; רק הודו וזיוו של שמו הם "על ארץ ושמים" וכו'.

5 וקדושים הם הנשמות בכל יום יהללך סלה וכו'. וכ"מ שנאמר סלה הוא בלי הפסק ואיך יתגלה בה

יחוד אור א"ס ב"ה ממש בעסק התורה ומצות הרי אם יעשה אותם איש עכו"ם לא ימשיך כלום

"והקדושים" — אלו הנשמות — "יהללך בכל יום, סלה" וכו'. בכל מקום שנאמר "סלה" פירושו בלי הפסק. כיצד יכולה להתגלות בה אחדותו של אור אין סוף ממש, באמצעות העיסוק בתורה ובמצוות? הרי אילו היה עובד כוכבים ומזלות מקיים אותן, לא היה ממשיך דבר.

ולא יהיה גילוי אור א"ס ב"ה על ידו כלל רק לישראל ניתנה זו במעמד הר סיני להיות להם כח והכנה להמשיך גילוי אור א"ס ב"ה ממש בעסק תורתם ועבודתם

ולא תהיה על ידו כלל התגלות של אור אין סוף. כוח זה וההכנה לכך ניתנו רק לישראל במעמד הר סיני: שיוכלו להמשיך גילוי של אור אין סוף ממש באמצעות העיסוק בתורתם ובעבודתם הרוחנית.

וע"כ נתנה התורה ברעש וקולות וברקים ויחרד כל העם אשר במחנה. כי הנה נודע שלהיות התהוות חדשה א"א להיות יש מיש

משום כך ניתנה התורה ברעש, בקולות וברקים, "ויחרד כל העם אשר במחנה". שכן ידוע שכדי שתתהווה מציאות חדשה, אין הדבר יכול להיות יש מיש.

וכמו עד"מ הגרעין הנזרע בארץ א"א לו שיצמח ויתחדש בהתהוות אחרת עד שירקב מתחלה וישוב אל העפר שע"י בטול היש לאין מוליד התחדשות ההתהוות.

וכמשל לזרע הנזרע בארץ: הוא אינו יכול לנבוט ולהתחדש למציאות אחרת עד שיירקב תחילה וישוב אל העפר. שכן מתוך ביטול היש לאין נולדת התחדשות המציאות.

6

וכך בשעת מתן תורה ע"י הרעש קולות וברקים עד שויחרד כל העם אשר במחנה באו לבח"י בטול במציאות ממש לאור א"ס ב"ה.

כך גם בשעת מתן תורה: בעקבות הרעש, הקולות והברקים, עד ש"ויחרד כל העם אשר במחנה", הגיעו לביטול מוחלט של עצם מציאותם לפני אור אין סוף, ברוך הוא.

ועל כל דבור ודבור פרחה נשמתן וע"י בטול היש לאין נמשך להם אור חדש מבח"י אור א"ס ב"ה ממש להיות גילוי א"ס ב"ה ממש בנפשותם.

ו"על כל דיבור ודיבור פרחה נשמתן"; ובאמצעות ביטול היש לאין נמשך אליהם אור חדש מבחינת אור אין סוף ממש, כדי שתתגלה בנפשותיהם ממש אין סוף, ברוך הוא.

וזהו מאמר משה רבינו ע"ה כי לבעבור נסות אתכם בא האלקים. פ"י נסות הוא מלשון הרמת נס שבא האלקים בקולות וברקים עד שויחרד כל העם כדי להיות להם בטול במציאות כנ"ל:

וזהו [פירוש] דברי משה רבנו עליו השלום: "כי לבעבור נסות אתכם בא האלקים". כלומר, "נסות" הוא מלשון הרמת נס: האלקים בא בקולות וברקים, עד ש"ויחרד כל העם", כדי שיגיעו לביטול מציאותם, כנזכר לעיל.

7

והנה המלאכים בקשו את התורה. ואמרו תנה הודך על השמים ולא נתנה להם. והטעם כי הנה התהוות המלאכי הוא מבח"י הדבור כמ"ש וברוח פיו כל צבאם.

והנה המלאכים ביקשו את התורה ואמרו: "תנה הודך על השמים", אך היא לא ניתנה להם. הטעם לכך הוא שהמלאכים התהוו מבחינת הדיבור, כפי שנאמר: "וברוח פיו כל צבאם".

ובח"י הדבור הוא בח"י עלמא דאתגליי כמו הדבור הגשמי שבאדם עד"מ שהוא לבוש אמצעי של הנפש שאינו מתאחד כ"כ עם הנפש אלא הוא יוצא מההעלם אל הגילוי לחוץ לזולתו.

ובחינת הדיבור היא בחינת העולם הגלוי, כמו הדיבור הגשמי שבאדם, למשל: הוא לבוש אמצעי של הנפש, שאינו מאוחד כל כך עם הנפש, אלא יוצא מן ההעלם אל הגילוי, החוצה, אל הזולת,

8

ונעשה בח"י בפ"ע. משא"כ ישראל עלו במחשבי שהוא בח"י לבוש הפנימי שמתאחד עם הנפש והוא בח"י עלמא דאתכסיא.

ונעשית לדבר בפני עצמו. לעומת זאת, ישראל עלו במחשבה, שהיא בחינת הלבוש הפנימי המאוחד עם הנפש; והיא בחינת העולם הנסתר (עלמא דאתכסיא).

כי המחשבה הוא בבחי' העלם והמחשבה היא מתאחדת עם הנפש המשכלת תמיד בלי פירוד כי א"א להיות גילוי השכל כלל בלא מחשבה שמחשב ומהרהר בשכל זה.

שהרי המחשבה היא בבחינת העלם, והיא מאוחדת תמיד עם הנפש המשכלת, בלי להיפרד ממנה, שכן אי אפשר כלל לגלות רעיון בלי מחשבה, שבה חושבים ומהרהרים באותו רעיון.

אבל באותיות הדבור אין השכל מתלבש אלא לפעמים כשעולה ברצונו לדבר. כך עדי"מ למעלה יש בחי' אותיות כי אותיות הוא מלשון המשכות כמו אתא בקר.

אבל באותיות הדיבור הרעיון מתלבש רק לעיתים, כאשר עולה ברצונו של אדם לדבר. כך גם למעלה, בדרך משל, יש בחינת אותיות; שהרי "אותיות" קשור ללשון המשכה, כמו בביטוי "אתא בוקר" – הבוקר בא.

9 וכן ואתה מרבבת קדש כו'. ויש בחי' אותיות הדבור שמהן התהוות המלאכים. ויש אותיות המחשבה ששם עלו ישראל

וכן גם: "והוא בא מן הרבבות הקדושות" וכו'. ויש בחינה של אותיות הדיבור, שמהן נבראו המלאכים; ויש אותיות המחשבה, שבהן עלו ישראל,

כי ס' רבוא אותיות התורה הן ס' רבוא שרשי נשמות ישראל שהאותיות הן בחי' לבושין וכמאמר אליהו בתקוני זוהר לבושין תקינת לון דמנייהו פרחין נשמתין לבני נשא.

כי שש מאות אלף אותיות התורה הן שש מאות אלף שורשי הנשמות של ישראל; שכן האותיות הן בחינת לבושים, וכמאמר אליהו בתיקוני הזוהר: "לבושים תיקנת להם, שמהם פורחות נשמות לבני אדם".

רק ישראל עלו במחשבה הוא בחי' לבוש הפנימי שמתאחד עם הנפש. וזה נק' בזוהר איהו וגרמוהי חד בהון:

אלא שישראל עלו במחשבה, שהיא בחינת הלבוש הפנימי המתאחד עם הנפש. ועל כך אומר הזוהר: "הוא וכליו אחד בהם".

10 וביאור הדבר. כי הנה איהו וחיוהי חד בהון קאי על בחינת חכמה דאנת הוא חכים כו'.

ביאור העניין: "הוא וחיו אחד בהם" מתייחס לבחינת חכמה, [כמו שנאמר:] "אתה חכם" וכו'.

כי החכמה נקי חיוהי. כמ"ש והחכמה תחיה. ואיהו היינו אור א"ס בעצמו שהוא רם ונשא לאין קץ מבחי חכמה כו'.

שכן החכמה נקראת "חיו", כמו שנאמר: "והחכמה תחיה". ו"הוא" הוא אור אין סוף עצמו, שהוא נעלה ונשגב עד אין קץ מבחינת חכמה וכו'.

11 ומ"מ כשמתלבש אור א"ס ב"ה בחכמה נעשה איהו וחיוהי חד בהון. כי הוא המדע והוא הידוע כו'.

ובכל זאת, כאשר אור אין סוף מתלבש בחכמה, נעשה "הוא וחיוהי חד בהון" — הוא וחיותו אחד בהם. שהרי הוא הדעה והוא הידוע וכו',

והוא וחכמתו א'. ואיהו וגרמוהי קאי על בחי אותיות המחשבה שכשמתלבש אור א"ס ב"ה בבחי המחשבה שהוא בחי גרמוהי שהן בחינת אותיות ולבושין

והוא וחכמתו אחד. והביטוי "הוא וכליו" מתייחס לבחינת אותיות המחשבה: כאשר אור אין סוף מתלבש בבחינת המחשבה, שהיא בחינת "כליו", כלומר בחינת האותיות והלבושים,

כמאמר לבושין תקינת לון כו'. מ"מ נעשה איהו וגרמוהי חד בהון כי לא מחשבותי מחשבותיכם.

כמאמר "לבושין תקינת לון" וכו'. ובכל זאת נעשה "הוא וכליו חד בהון", שהרי "לא מחשבותי מחשבותיכם".

12 ולכן לא נתנה התורה להמלאכים שמפני היותם מבחי הדבור שהוא בחי לבוש האמצעי שאינו מתאחד

כ"כ עם הנפש

לכן התורה לא נתנה למלאכים, מפני שהם שייכים לבחינת הדיבור, שהוא הלבוש האמצעי, שאינו מאוחד עם הנפש במידה רבה כל כך.

כמו המחשבה שהוא בחי לבוש הפנימי לכך אין יכולים להמשיך גילוי יחוד אור א"ס ב"ה ממש בעסק התורה ועבודת המצות שיתגלה יחוד אור א"ס ב"ה למטה כמו למעלה אלא ישראל שעלו במחשבה:

ואילו המחשבה היא בחינת הלבוש הפנימי; לכן המלאכים אינם יכולים להמשיך, באמצעות לימוד התורה וקיום המצוות, גילוי של אחדות אור אין סוף ממש, הקב"ה, כך שאחדות אור אין סוף תתגלה למטה כפי שהיא למעלה. רק ישראל, שעלו במחשבה, יכולים לעשות זאת.

13 והנה עם היות העילוי בישראל רב מבמלאכים מצד נשמותיהם כנ"ל. אעפ"כ לא נתנה להם התורה אלא בהתלבשותן בגוף ונפש החיונית.

והנה, אף שמעלתם של ישראל על המלאכים גדולה מצד נשמותיהם, כפי שהוסבר לעיל, בכל זאת התורה ניתנה להם רק כשהם מלובשים בגוף ונפש החיונית.

כי הנה נודע שתכלית ירידת הנשמה לעוה"ז להתלבש בגוף ונפש החיונית ירידה זו צורך עלייה היא כי ידוע שתכלית ירידת הנשמה לעולם הזה, להתלבש בגוף ונפש החיונית, היא ירידה לצורך עלייה,

דהיינו להעלותה מבחי' איהו וגרמוהי לבחי' איהו וחיהי ונק' בזה"ק לאשתאבא בגופא דמלכא דהיינו להיות

כלומר, להעלותה מבחינת "איהו וגרמוהי" (הוא וכליו) לבחינת "הוא וחיהי". בזהר הקדוש הדבר נקרא "להשתאב בגופא דמלכא" — להיבלע בגוף המלך; כלומר, להיות

כמו התאחדות הגוף עם הנפש בהתלבשותה בו שכל כאב ומכה אשר בגוף ח"ו מרגשת הנפש ומתפעלת ממקרי הגוף לפי

כמו התאחדות הגוף עם הנשמה כשהיא מלובשת בו, כך שכל כאב ומכה שבגוף, חס ושלום, מורגשים בנשמה והיא מושפעת ממה שקורה לגוף, משום

שהם מתאחדים והיו לאחדים ממש וא"א להיות העלאה כזו מצד נשמותיהם שעלו במחשבה בלבד שהוא בחי' לכוש הנפש

שהם מאוחדים ונעשו ממש לאחד. עלייה כזאת אינה יכולה להיות מצד נשמותיהם בלבד, שעלו במחשבה, שהיא בחינת לכוש של הנשמה,

וכמאמר לבושין תקינת לון כי אותיות המחשבה לגבי נפש המשכלת עם היות שמתאחדת בהן וא"א להיות שכל בלי מחשבה מ"מ האותיות שבמחשבה הן כלבוש תחליפם ויחלופו.

וכמאמר "לבושין תקינת לון" — התקנת להם לבושים. אותיות המחשבה, ביחס לנפש המשכלת, אף שהיא מתאחדת עמן ואין רעיון בלי מחשבה, בכל זאת אותיות המחשבה הן כמו שנאמר: "כלבוש תחליפם ויחלופו".

שהרי שכל אי יכול להתלבש באותיות אלו ולפעמים באותיות אלו ואינו מתאחד ממש בגוף עם הנפש שהתאחדות זו הוא בחי איהו וחיהי שהנפש מתפעלת בחיי הגוף כו'.

שהרי רעיון אחד יכול להתלבש באותיות אלה, ולעיתים באותיות אחרות, ולכן אינו מתאחד עמן ממש כפי שהגוף מתאחד עם הנשמה. אחדות זו היא בחינת "הוא וחיי", שבה הנשמה מושפעת מחיי הגוף וכו'.

ואין יחוד זה מתגלה בנשמה מצד עצמה אלא בהתלבשותה בגוף עם נפש החיונית שירידה זו צורך עלייה היא:

ואחדות זו אינה מתגלה בנשמה מצד עצמה, אלא רק כשהיא מלוכשת בגוף עם הנפש החיונית; כי ירידה זו היא לצורך עלייה.

14 והענין כי הנה נפש הבהמית החיונית נלקחה משרשה מחיות הקדש שבמרכבה פני אריה פני שור כו'. והנה החיות נושאות ומנושאות עם הכסא.

ביאור העניין הוא כך: הנפש הבהמית, שהיא נפש חיותית, נלקחה בשורשה מחיות הקודש שבמרכבה — "פני אריה", "פני שור" וכו'. והנה, החיות נושאות ונישאות עם הכיסא.

פ"י לפי שהם מנושאות לגבי הכסא שהם בטלים אליו כבטול הסוס לגבי רוכבו עד"מ הסוס מתנהג לפי רצון רוכבו שע"ש זה נק' מרכבה.

כלומר, הן נישאות ביחס לכיסא, משום שהן בטלות אליו, כמו סוס הבטל לרוכבו. למשל, הסוס מתנהל לפי רצון רוכבו, ומשום כך הוא נקרא מרכבה.

(וכן האבות הן המרכבה לפי שהיו בטלים תמיד ליחודו ית') ולכך הם נושאות ג"כ את הכסא

(כך גם האבות הם המרכבה, מפני שהיו בטלים תמיד לייחודו יתברך). ולכן הן גם נושאות את הכיסא,

כמו עד"מ הסוס עם היות שהרוכב עליו הוא העיקר והסוס הוא בטל וטפל אל הרוכב עליו מ"מ הסוס

כמו למשל בסוס: אף שהרוכב עליו הוא העיקר, והסוס בטל וטפל לרוכבו, אף על פי כן הסוס

מנהיג את הרוכב ממקום למקום עד מקום שאין הרוכב יכול להגיע לשם מצד עצמו. כך החיות נושאות את הכסא ממקום ומשכן כבודי למקום רם ונשא.

מוליך את הרוכב ממקום למקום, אל מקום שהרוכב אינו יכול להגיע אליו בכוחות עצמו. כך גם החיות נושאות את הכיסא ממקום משכן כבודו למקום רם ונישא.

15 והענין הוא כי הנה כתיב ועל דמות הכסא דמות כמראה אדם וגו'. כמראה בכ"ף הדמיון שדרך וסדר ההשתלשלות מעולם ועד עולם מריש כל דרגין כו'

ההסבר הוא כך: כתוב: "ועל דמות הכיסא דמות כמראה אדם" וגו'. "כמראה" — בכ"ף הדמיון, שכן דרך וסדר ההשתלשלות מעולם לעולם, מראש כל הדרגות וכו',

הוא בבחי' אדם בג' קוין יד ימין ושמאל ואמצע הוא הגוף וכך נמשך סדר ההשתלשלות חסד דרועא ימינא וגבורה כו'.

הוא בצורת "אדם", בשלושה קווים: יד ימין, יד שמאל והאמצע, שהוא הגוף. וכך נמשך סדר ההשתלשלות: "חסד הוא הזרוע הימנית", וגבורה וכו'.

16 והחיות בנשואם את הכסא נושאות את מראה אדם שעליו למעלה לבחינת כי לא אדם הוא כו' והחיות, כשהן נושאות את הכיסא, נושאות את "מראה אדם" שעליו כלפי מעלה, אל הבחינה של "כי לא אדם הוא" וכו',

למעלה מבחי' וגדר ההשתלשלות להמשיך משם אור חדש לבחי' אדם שעל הכסא והוא בחינת המשכה חדשה ואור חדש מבחי' סוכ"ע לבחינת ממכ"ע. כי הנה אנת הוא חכים. פי' שמתלבש בבחי' חכים כו'. למעלה מן הבחינה ומן הגבולות של ההשתלשלות, כדי להמשיך משם אור חדש אל בחינת ה"אדם" שעל הכיסא. זוהי המשכה חדשה ואור חדש מבחינת סוכב כל עלמין לבחינת ממלא כל עלמין. כי הנה, "אתה הוא חכם" — פירוש הדבר שהוא מתלבש בבחינת "חכם" וכו'.

17 והוא בעצמו ית' רם ונשא כי לאו מכל אלין מדות כלל ושם נאמר כי לא אדם הוא כו' שאינו מקבל שינויים והתחלקות המדרגות חסד דרועא ימינא כו' שבבחי' אדם.

אך הוא יתברך עצמו רם ונישא, שכן אינו מכל המידות הללו כלל. ועל כך נאמר: "כי לא אדם הוא" וכו' — הוא אינו נתון לשינויים ולהתחלקות למדרגות, כגון חסד שהוא הזרוע הימנית וכו', השייכים לבחינת אדם.

כי בחינת ההשתלשלות הוא מעילה לעלול מריש כל דרגין שהוא עולם האצי' עד סוף העשיה שהוא חיות הארץ הלזו ממאמר יקוו המים כו' ותראה היבשה כו'. תדשא הארץ כו' והוא בחי' ממכ"ע.

ההשתלשלות נמשכת מעילה לעלול, מראש כל המדרגות — עולם האצילות — ועד סוף העשיה, שהוא החיות של הארץ הזאת מן המאמרים "יקוו המים" וכו', "ותראה היבשה" וכו', "תדשא הארץ" וכו'. זוהי בחינת ממלא כל עלמין.

אבל למעלה מבחי' ההשתלשלות הוא בחי' סוכ"ע שהוא אור א"ס ב"ה בבחי' העלם הוא שוה ממש בסוף העשיה כמו בראש האצילות כי לפניו כחשכה כאורה כו'.

אך למעלה מבחינת ההשתלשלות נמצאת בחינת סוכב כל עלמין, שהוא אור אין סוף ברוך הוא בעלם; הוא שווה ממש בסוף העשיה כמו בראש האצילות, שכן לפניו "כחשכה כאורה" וכו'.

18 ועל הארץ מתחת אין עוד וכולא קמיה כלא חשיבא וגם עולם האצילות ולמעלה מהאצילות הוא כטפה מים האוקיינוס רק

[ו] "על הארץ למטה אין עוד", ו"הכול לפניו נחשב כאין"; ואפילו עולם האצילות, ומה שמעל לאצילות, הוא כטיפת מים לעומת האוקיינוס. אלא

שע"י צמצומים עצומים נאצלו חסד דרועא ימינא תפארת גופא כו'. חכמה מוחא בינה לבא כו'. קרקפתא דתפלין כו' הוא בחי' אדם שעל הכסא.

רק באמצעות צמצומים עצומים נאצלו "חסד — הזרוע הימנית, תפארת — הגוף" וכו'; "חכמה — המוח, בינה — הלב" וכו'; "הגולגולת של התפילין" וכו'. זו בחינת ה"אדם" שעל הכיסא.

19 וכדי להמשיך מבחי' כי לא אדם לבחי' אדם להיות אנת הוא חכים והמשכות ג' קוין חסד דרועא ימינא כו'

וכדי להמשיך מבחינת "כי לא אדם" לבחינת "אדם", כך שיהיה "אתה הוא חכים" ויימשכו שלושת הקווים — "חסד, זרוע ימין" וכו',

זאת היא עבודת המלאכים להרים ולנשאות את הכסא וכמראה אדם שעליו לבחי' כי לא אדם הוא כו' להמשיך משם המשכה חדשה והתהוות חדש בבחי' אדם.

זוהי עבודת המלאכים: להרים ולנשא את הכיסא ואת "מראה אדם" שעליו אל הבחינה של "כי לא אדם הוא" וכו', ומשם להמשיך המשכה חדשה והתהוות חדשה בבחינת "אדם".

20 ועד"ז האבות הן הם המרכבה בבחינת מרכבתא עלאה להעלות מדותיו ית' אליו בבחינת בטול לך ה' הגדולה והגבורה כו' להיות נמשך בהם

ובאותו אופן, האבות הם עצמם המרכבה, בבחינת מרכבה עליונה: הם העלו את מדותיו יתברך אליו בביטול, [כמו שנאמר] "לך ה' הגדולה והגבורה" וכו', כדי שתמשך בהם

ועל ידם גלוי אלקות ואור א"ס ב"ה ממש והיינו ע"י מסי"נ לה' בתשוקה וצמאון ליכלל ולהבטל באור א"ס ב"ה ממש. אברהם במדת האהבה כמ"ש אברהם אוהבי.

ועל ידם התגלו האלקות ואור אין סוף ממש, ברוך הוא. הדבר נעשה באמצעות מסירות נפש לה', מתוך כמיהה וצימאון להיכלל ולהתבטל באור אין סוף ממש, ברוך הוא: אברהם במדת האהבה, ככתוב: "אברהם אוהבי",

21 ויצחק במדת הגבורה כמ"ש ופחד יצחק כו'. וכן אנחנו זרע אברהם אוהבך בני יצחק יחידו כו'.

ויצחק עבד במידת הגבורה, כפי שנאמר: "ופחד יצחק" וכו'. וכך גם אנחנו: "זרע אברהם אוהבך, בני יצחק יחידו" וכו'.

והוא ע"י קיום המצוות והתורה כי יש מצוות שהן בבחי' ההעלאה כמו תרומה ומעשר וצדקה כמ"ש צדקה תרומם גוי כו'.

והדבר נעשה באמצעות קיום המצוות והתורה. יש מצוות שעניינן העלאה, כגון תרומה, מעשר וצדקה, כפי שנאמר: "צדקה תרומם גוי" וכו'.

22 ויש מצוות שהם בבחי' המשכות כמו ציצית ותפלין כו'. ובהם ועל ידם תתעלה הנפש לא"ס ב"ה ממש. ויומשך גילוי אור א"ס ממש בנפש.

ויש מצוות שהן בבחינת המשכה, כמו ציצית ותפלין וכו'. בהן ועל ידן תתעלה הנפש אל אין סוף ממש, ותימשך בנפש התגלות של אור אין סוף ממש.

אך בהיות שהתורה והמצוות מלובשים בג' גוונים תורה ועבודה וג"ח. חסד דרועא ימינא מלמעלה למטה.

אולם, כיוון שהתורה והמצוות מלובשות בשלושה גוונים — תורה, עבודה וגמילות חסדים: חסד הוא "הזרוע הימנית", מלמעלה למטה;

23 ועבודה היא עבודת הקרבנות ממטה למעלה אשה ריח ניחוח כו' ועסק התורה הוא קו הממוצע כי התורה כלולה משתייהן.

ועבודת ה' היא עבודת הקרבנות, מלמטה למעלה, "אשה ריח ניחוח" וכו'; ואילו העיסוק בתורה הוא הקו האמצעי, מפני שהתורה כוללת את שני הכיוונים.

ולכן נקראת בשם בריח התיכון שמבריח מן הקצה אל הקצה. וכדי להעלות התורה ולקשרה באור א"ס ב"ה ממש שלמעלה מבחי"אדם כי לא אדם הוא. הוא ע"י ישראל שהם זרע אברהם יצחק ויעקב.

לכן היא נקראת "בר"ח התיכון", המבר"ח מקצה אל קצה. כדי להעלות את התורה ולקשר אותה באור אין סוף ממש, ברוך הוא, שלמעלה מבחינת "אדם" – "כי לא אדם הוא" – הדבר נעשה באמצעות ישראל, שהם זרע אברהם, יצחק ויעקב.

24 וירושא לנו מאבותינו התשוקה והצמאון להבטל ולהכלל באור א"ס ב"ה ממש. וניתן להם כח זה במ"ת שהם יעלו וינשאו בחי"אדם ג' קווין למעלה מבחי"אדם למעלה כנ"ל.

וירשנו מאבותינו את הכמיהה והצימאון להתבטל ולהיכלל ממש באור אין סוף, ברוך הוא. ובמתן תורה ניתן להם הכוח להעלות ולרומם את בחינת "אדם", שלושת הקווים, למעלה מבחינת "אדם" שלמעלה, כפי שהוסבר לעיל.

25 ובהם ועל ידם יומשך גילוי אלקות ואור א"ס ב"ה שלמעלה מבחינת אדם בעסק תורתם ועבודתם בקיום המצות שבבחי"אדם.

בהם ועל ידם תימשך בעיסוקם בתורה ובעבודת ה' שלהם, בקיום המצוות השייכות לבחינת "אדם", התגלות אלקות ואור אין סוף, ברוך הוא, שלמעלה מבחינת "אדם".

וזהו אנכי הוי"ה אלקיך. אנכי הוא אור אין סוף ב"ה בעצמו שלמעלה מגדר ההשתלשלות יהיה אלקיך ממש שיהא שורה ומתגלה בנפש האדם ממש

וזהו [פירוש] "אנכי הוי"ה אלקיך". "אנכי" הוא אור אין סוף, ברוך הוא, בעצמו, שלמעלה מגבולות ההשתלשלות; והוא יהיה באמת "אלקיך", וישרה ויתגלה ממש בנפש האדם,

רק שנמשך ע"י בחי"ה צמצום והתפשטות כו'. אך לישראל נמשך בחינת הוי"ה זה מבחי"אנכי ממש.

אלא שהוא נמשך באמצעות בחינת הוי"ה – צמצום והתפשטות וכו'. אך לישראל נמשכת בחינת הוי"ה זו מבחינת "אנכי" ממש.

26 והיינו דוקא בהתלבשותה בגוף נפש החיונית שנלקחה מפני ארי" פני שור כו' שנושאות את הכסא ומראה אדם שעליו לבחי"

וזהו דוקא כאשר היא מתלבשת בגוף ובנפש החיונית, שנלקחה מ"פני אריה", "פני שור" וכו', הנושאים את הכיסא ואת "דמות אדם" שעליו, אל הבחינה של

כי לא אדם הוא ועי"ז יגיע להנשמה יתרון ומעלה יתירה בהתלבשותה בהם ותהיה ירידה צורך עלייה:
 "כי לא אדם הוא". ובכך הנשמה משיגה יתרון ומעלה נוספת בהתלבשותה בהם, וירידתה נעשית צורך עלייה.

27 כי הנה נודע שגדול כח הבעל תשובה יותר מצדיק כו' כמארו"ל במקום שבעלי תשובה עומדין כו'.
 ידוע שכוחו של בעל תשובה גדול מכוחו של צדיק וכו', כפי שאמרו חז"ל: "במקום שבעלי תשובה עומדים" וכו'.
 והטעם הוא ע"פ מאמר הזוהר דמשכין ליה בחילא יתיר. אשר לזאת בהתלבשות הנשמה בגוף ותרד
 פלאים הוא בבחי' בע"ת
 הטעם לכך הוא על פי מאמר הזוהר, ש"מושכים אותו בכוח גדול יותר". לכן, כאשר הנשמה מתלבשת בגוף ו"ירדה
 פלאים", היא בבחינת בעל תשובה,
 כי תגדל התשוקה והצמאון לה' בביטול אליו ית' ביתר שאת בכדי שתוכל נפשו שאת בהשגתה מחמת
 שמתבונן בגדולת א"ס ב"ה שכשמו כן הוא אין לו סוף כו'.
 שכן הכמיהה והצימאון לה', בביטול אליו יתברך, יגדלו בעוצמה רבה, במידה שנפשו יכולה לשאת בהשגתה, משום
 שהוא מתבונן בגדולתו של אין סוף ברוך הוא, שכפי ששמו כן הוא — אין לו סוף וכו'.

28 וכל תענוגי עוה"ז שהגוף והנפש החיונית נמשכים אחריהם הם רחוקים מאד מאור ה' וקדושתו.
 וכל תענוגי העולם הזה, שהגוף והנפש החיונית נמשכים אליהם, רחוקים מאוד מאור ה' ומקדושתו.
 ואי לזאת תכלה ותכסוף הנפש לצאת מנרתקה הן הם הלבושים שבגוף ונפש החיונית ויבא לידי קיום
 ואהבת את הוי"ה אלקיך בכל לבבך ובכל נפשך כו'.
 ולכן הנפש תכלה ותכסוף לצאת מנרתיקה, כלומר מן הלבושים שבגוף ובנפש החיונית, והוא יבוא לקיים: "ואהבת
 את הוי"ה אלקיך בכל לבבך ובכל נפשך" וגו'.

29 וכמ"ש מי לי בשמים ועמך לא חפצתי כו' כלה שארי ולבבי וגו'. וגם הוא מעלה יתירה הבאה לאדם
 לאחר התלבשות הנשמה בגוף ביתר שאת מטרם
 כמו שכתוב: "מי לי בשמים, ועמך לא חפצתי" וכו'; "כלה שארי ולבבי" וכו'. גם זו מעלה נוספת שהאדם זוכה לה
 לאחר שהנשמה מתלבשת בגוף, והיא גדולה יותר מזו שהייתה לה לפני

התלבשותה כיתרון האור הבא מן החשך שבא לבחי' בכל מאדך יותר מכדי השגת הנפש והוא בחי' בטול באוא"ס ב"ה ממש להמשיך משם גלוי אלקות ממש בעסק תורתו ועבודתו.

התלבשותה, בדומה ל"יתרון האור" הבא "מן החושך": האדם מגיע לבחינת "בכל מאדך", למעלה ממה שהנפש יכולה להשיג. זוהי בחינת ביטול באור אין סוף עצמו, ברוך הוא, שממנו נמשכת התגלות ממשית של אלקות בעיסוקו בתורה ובעבודתו את ה'.

30 וכ"ז הוא ע"י מ"ת שאז ניתן הכח הזה לישראל להיות העלאה והמשכה זו על ידם להיות מס"נ עולה כל זה הוא באמצעות מתן תורה, שאז ניתן לישראל הכוח להביא לידי כך שהעלאה והמשכה אלו ייעשו על ידם: שמסירות הנפש תעלה

ונכלל בא"ס ב"ה ממש ולהיות המשכת התורה והמצות מבחי' אוא"ס ב"ה שזה נעשה דייקא ע"י ישראל שזכו לזה במ"ת.

ותכלל ממש באין סוף ברוך הוא, ושהמשכת התורה והמצוות תהיה מבחינת אור אין סוף ברוך הוא. הדבר נעשה דווקא באמצעות ישראל, שזכו לכך במתן תורה.

משא"כ אם לא ניתן כח זה לא היה מסירת נפשם עולה ונכלל כ"כ בעצמות אוא"ס ב"ה ממש ואילו אילו לא ניתן כוח זה, מסירות נפשם לא הייתה עולה ונכללת במידה כה רבה בעצמות אור אין סוף ברוך הוא ממש,

וגם לא היה המשכת תורתו ועבודתו ממשיך כ"כ מבחי' אוא"ס ב"ה ממש אשר הוא למעלה מגדר עלמין למעלה מעלה מבחי' אדם בחי' כי לא אדם כו'.

וגם המשכת התורה ועבודת ה' שלהם לא הייתה ממשיכה במידה כה רבה מבחינת אור אין סוף ברוך הוא ממש, שהוא למעלה מגדר עולמות, למעלה הרבה מבחינת "אדם", מבחינת "כי לא אדם" וכו',

שעליו הכתוב אומר אם צדקת מה תתן לו כו' אלא שבישראל נמשך כח זה במתן תורה להיות בהם תלוי המשכת המצות ונמשך בהם בחי' אנכי ממש להיות אלקיך ממש.

ועליו אומר הכתוב: "אם צדקת מה תתן לו" וכו'. אלא שבישראל נמשך כוח זה במתן תורה, כך שהמשכת המצוות תלויה בהם; ונמשכת בהם בחינת "אנכי" ממש, להיות אלקיך ממש.

31 וזהו אשר הוצאתיך מארץ מצרים. כי כל סדר ההשתלשלות נק' בשם מצרים בחי' מצר וגבול שהוא

בבחי' אדם ג' קווין ומעלה ומטה כו' שהן התחלקות המדרגות

זהו [פירוש] "אשר הוצאתיך מארץ מצרים". כל סדר ההשתלשלות נקרא מצרים — בחינת מצר וגבול — מפני שהוא בבחינת "אדם", בעל שלושה קווים, מעלה ומטה וכו', שבהם המדרגות מתחלקות.

משא"כ לישראל ניתן כח היחוד באוא"ס שלמעלה מהשתלשלות בחי' כי לא אדם כו' שאין שם התחלקות המדרגות כלל.

אבל לישראל ניתן הכוח להתייחד עם אור אין סוף, שלמעלה מהשתלשלות, בבחינת "כי לא אדם" וכו', ושם אין חלוקה למדרגות כלל.

32 ולא יהיה לך אלקים אחרים על פני הגם שהוא לשון צווי הוא גם לשון הבטחה שלא יהיה בחי' צמצום

והעלם המעלים ומסתיר

"לא יהיו לך אלקים אחרים על פניי": אף שהדברים מנוסחים כציווי, יש בהם גם לשון הבטחה — שלא תהיה בחינה של צמצום והסתר המעלימים ומסתירים.

אור ה' וקדושתו מפנימיות החיות מאוא"ס ב"ה עצמו שלמעלה מהשתלשלות גם חשך לא יחשיך כו' משא"כ בסדר ההשתלשלות בבחי' אדם נעשה ירידת המדרגות והתלבשות' בהשרי'.

אורו וקדושתו של ה', שמקורם בפנימיות החיות של אור אין סוף ברוך הוא עצמו, שלמעלה מהשתלשלות — "גם חושך לא יחשיך" וכו'. ואילו בסדר ההשתלשלות, בבחינת "אדם", מתרחשת ירידת המדרגות והן מתלבשות בשרים.

33 וזהו אשר חלק ה' אלקיך לכל העמים. משא"כ ואתכם לקח ה' ויוציא אתכם מכור הברזל ממצרים

מבחי' שלמטה בהשתלשלות לבחי' שלמעלה מהשתלשלות.

זהו [פירוש] "אשר ה' אלקיך חילק לכל העמים", ואילו "ואתכם לקח ה' ויוציא אתכם מכור הברזל, ממצרים" — מן הבחינה שמתחת להשתלשלות אל הבחינה שלמעלה מהשתלשלות.

וזהו מבית עבדים כי במצרים בחינת סדר ההשתלשלות יכול להיות בית עבדים. וכמו אברהם שיצא ממנו ישמעאל כו' משא"כ למעלה אין שם העלם והסתר כלל ויאר פניו אתנו סלה:

וזהו [פירוש] "מבית עבדים": כי במצרים, בסדר ההשתלשלות, יכולה להיות עבדות ובית עבדים; וכמו שאברהם, ממנו יצא ישמעאל וכו'. אבל למעלה אין שום העלם והסתר כלל: "יאר פניו עמנו, סלה".

34 וזהו זכור ושמור בדבור א' נאמרו. זכור לדכר. פי' שהוא המשכה והשפעה מלמעלה למטה ונקי בשם

זכירה שלשון

וזהו [הפירוש של] "זכור ושמור בדיבור אחד נאמרו". "זכור" שייך לזכר, כלומר להמשכה ולהשפעה מלמעלה למטה. היא נקראת בשם "זכירה", משום שהמונח

זכירה נופל על הריחוק להיות לזכרון בין עיניו לפי שרחוק ממנו וכך הוא בהמשכת אוא"ס ב"ה שלמעלה מהשתלשלות שמצד עצמו הוא רם ונשא קדוש ומובדל

"זכירה" נאמר על דבר מרוחק: [דבר צריך להיות] "לזיכרון בין עיניו", מפני שהוא רחוק ממנו. וכך גם בהמשכת אור אין סוף ברוך הוא, שלמעלה מהשתלשלות: מצד עצמו הוא רם ונישא, קדוש ומובדל,

אלא אנת חכים שמתלבש בבחי' חכים וכדי להיות התלבשות צ"ל בחי' זכירה זכרנו ה' אלקינו.

אלא ש"אתה חכם" — הוא מתלבש בבחינת חכם. וכדי שתהיה התלבשות זו, צריכה להיות בחינת זכירה: "זכרנו ה' אלקינו".

35 ושמור לנוקי' בחי' מקבל מלשון ואביו שמר את הדבר. פי' ממתין. והוא בחי' תוחלת ממושכה שמייחל

ומצפה המקבל אל המשפיע כעני הצופה ומביט מתי יתן הבעה"ב לידו מאומה.

ו"שמור" שייך לצד הנקבי, נוקבא, בחינת המקבל, מלשון "אביו המתין לדבר", כלומר, חיכה. זו בחינת תקווה ממושכת: המקבל מקווה ומצפה למשפיע, כעני שמתבונן ומביט [לראות] מתי ייתן בעל הבית דבר־מה לידו.

וכמ"ש הנה כעיני עבדים אל יד אדוניהם כעיני שפחה אל יד גברתה כן עינינו וגו'.

כמו שכתוב: "הנה, כעיני עבדים אל יד אדוניהם, כעיני שפחה אל יד גבירתה, כן עינינו וגו'".

36 וכמאמר אליך נשואות עינינו. וכדי להיות יחוד בחי' שמירה זו למקבל ולהיות יחוד השפעה זו לבחי' משפיע שיהיו כלולים המשפיע והמקבל מוכרח להיות התעוררות בחי' עליונה יותר משניהם

וכמאמר: "אליך נשואות עינינו". כדי שיהיה ייחוד של בחינת ההמתנה (שמירה) [השייכת] למקבל, וייחוד של השפעה זו [השייך] לבחינת המשפיע, כך שהמשפיע והמקבל ייכללו זה בזה, הכרח שתהיה התעוררות של בחינה עליונה משניהם;

והיינו ע"י בחי' כי לא אדם כו' שאין שם בחי' התחלקות משפיע ומקבל כלל ומשם נמשך ונשפע בשפע התכללות ב' הבחי' זכור ושמור

כלומר, באמצעות הבחינה של "כי לא אדם הוא" וכו', שבה אין כלל חלוקה בין משפיע למקבל. ומשם נמשכת ונשפעת בשפע התכללותן של שתי הבחינות, זכור ושמור.

וזהו בדבור א' נאמרו מה שאין הפה יכול לדבר ואין האוזן יכולה לשמוע שיהיה גלוי בחי' שלמעלה מהתחלקות כי במתן תורה היה גלוי בחי' אנכי הוא גלוי אוא"ס ב"ה שלמעלה מההשתלשלות.

וזהו פירוש "כדיבור אחד נאמרו, מה שאין הפה יכול לדבר ואין האוזן יכולה לשמוע": שתגלה הבחינה שלמעלה מהתחלקות. שכן במתן תורה התגלתה בחינת אנכי, שהיא גילוי אור אין סוף ברוך הוא, שלמעלה מהשתלשלות.

37 וזהו עיקר נתינת התורה לישראל להיות בהם תלוי המשכת אוא"ס ב"ה שלמעלה מההשתלשלות.

וזהו עיקר נתינת התורה לישראל: שהמשכת אור אין סוף, ברוך הוא, שלמעלה מההשתלשלות תהיה תלויה בהם.

וזהו מאמר רב יוסף אי לאו האי יומא דקא גרים כמה יוסף איכא בשוקא דאי לא היה הכח בגלוי אוא"ס ב"ה ממש נמשך במ"ת רק שיהיה עסק התורה בבחי' השתלשלות שמבחי' חכמה ולמטה.

וזהו [פירוש] מאמרו של רב יוסף: "אילו לא היום הזה שגרם לכך, כמה יוסף יש בשוק!" שכן אילו הכוח של גילוי אור אין סוף עצמו, ברוך הוא, לא היה נמשך במתן תורה, ורק העיסוק בתורה היה בבחינת השתלשלות, מבחינת חכמה ולמטה,

כמה יוסף איכא בשוקא שאין עסק התורה ממשיך כלום מאור א"ס ב"ה אלא בישראל שזכו לזה במ"ת וניתן להם הכח הנ"ל:

"כמה יוסף יש בשוק!" שכן העיסוק בתורה אינו ממשיך דבר מאור אין סוף, ברוך הוא, אלא בישראל, שזכו לכך במתן תורה וניתן להם הכוח הנזכר לעיל.

38 ולתוספת ביאור מ"ש אשר הוצאתיך מארץ מצרים. הנה החכמה המתלבשת במדות עם היות שהמדות

ודאי מתנהגות לפי החכמה המלוכשת בהן

להסבר נוסף של הפסוק "אשר הוצאתיך מארץ מצרים": החכמה המלוכשת במדות — אף שהמדות מתנהלות בוודאי לפי החכמה המלוכשת בהן,

כמו שאנו רואים שלפי שכלו יהולל איש במדותיו שהקטן אוהב דברים קטנים כו'. מ"מ לא כל החכמה והשכל כולו מתלבש במדות רק חלק עשירית.

כפי שאנו רואים ש"לפי שכלו יהולל איש" במדותיו, שהרי ילד אוהב דברים קטנים וכו' — אף על פי כן, לא כל החכמה והשכל מלובשים במדות, אלא רק עשירית מהם.

כי פני אריה אל הימין אריה אותיות ראייה. פי' כי ראייה היא בחי' חכמה איזהו חכם הרואה כו'. כי "פני אריה אל הימין": אותיות "אריה" הן אותיות "ראייה". כלומר, ראייה היא בחינת חכמה, "ראייה חכם? הרואה" וכו'.

39 והיא מתלבש' בימין מדת החסד וכן גבורה גימטריא ראייה כו'. ובחי' ראייה זו היא מדרגה אחרונה שבחכמה

והיא מתלבשת בצד ימין, במידת החסד; וכן גבורה עולה בגימטריה ראייה וכו'. בחינה זו של ראייה היא המדרגה האחרונה שבחכמה,

שהיא חלק עשירית מל' שבחכמה שכדי להיות מבחי' חכמה תולדות המדות שאינן ממהות החכמה אין כל החכמה יכולה להתלבש שם אלא הארה ממנה.

שהיא עשירית, המלכות שבחכמה. כדי ששמן החכמה ייולדו המדות, שאינן ממהות החכמה, אין החכמה כולה יכולה להתלבש בהן, אלא רק הארה ממנה.

וזו היא בחי' מצרים בבחי' מצר ומקום צר. וכך אנו רואים בחוש בציור אברי האדם שמשכן האהבה היא בלב.

וזו בחינת מצרים — מִצָּר ומקום צר. כך אנו רואים במוחש במבנה איברי האדם: משכן האהבה הוא בלב,

ומשכן החכמה במוח. והתפשטות המוח ללב הוא דרך מצר הגרון דוקא. וזהו ענין מצריים מצ"ר מ"י.

ומשכן החכמה הוא במוח. התפשטות המוח אל הלב נעשית דווקא דרך מִצָּר הגרון. וזהו עניינה של מצרים: מִצָּר מ"י, "הצר של מ"י".

40 והנה בבחי' מצר הזה הוא ממשלת ג' שרים. שר המשקים בקנה ששם היא המשכת חכמה.

והנה, במִצָּר הזה שולטים שלושה שרים: שר המשקים בקנה, שדרכו נמשכת חכמה;

שר האופים בוושט ששם היא המשכת בינה. ושר הטבחים בוורידין המשכת הדעת. והיינו לפי שבחי המצר הוא מצומצם מאד לכך יש יניקה לגי שרים הנ"ל.

שר האופים בוושט, שדרכו נמשכת בינה; ושר הטבחים בוורידים, שדרכם נמשכת דעת. הסיבה לכך היא שהמצר מצומצם מאוד, ולכן שלושת השרים האלה יכולים לינוק [משם].

41 ולכן יוסף שהורד למצרים למקום הגי שרים הנ"ל לא הזכיר רק בחי אלקים. אלקים יענה את שלום פרעה. את אשר האלקים עשה הראה את פרעה.

לכן יוסף, שהורד למצרים, למקום שלושת השרים שהוזכרו לעיל, הזכיר רק את בחינת אלקים: "אלקים יענה את שלום פרעה"; "את אשר אלקים עושה הראה את פרעה".

הכל בחי אלקים שהוא מדת הצמצום כנודע. אבל כאשר יצאו ישראל ממצרים אזי במתן תורה נגלה בחי רכב אלקים.

כל זה הוא בחינת אלקים, שהיא מידת הצמצום, כידוע. אבל כאשר יצאו ישראל ממצרים, במתן תורה התגלתה בחינת "רכב אלקים",

שבחי אלקים נתעלה ע"י מרכבה שלו כמו שהרוכב על הסוס הגם שהסוס הוא בטל וטפל לגבי רוכבו עכ"ז הרי הרוכב מתעלה על ידו. כך ע"י הרכב נתעלה בחי אלקים למעלה מבחי הצמצום.

שבחינת אלקים מתעלה באמצעות המרכבה שלו. כך, מי שרוכב על סוס — אף שהסוס בטל וטפל לרוכבו, הרוכב מתעלה על ידו. כך גם באמצעות המרכבה מתעלה בחינת אלקים למעלה מבחינת הצמצום.

42 והכח הזה שיש לרכב להעלות את הרוכב הוא לפי שהם רבותים אלפי שנאן. שנאן ר"ת שו"ר נש"ר ארי"ה.

וכוח זה שיש למרכבה להעלות את הרוכב נובע מכך שהם "רבותיים אלפי שנאן". שנאן הוא ראשי תיבות של שור, נשר ואריה,

והנו"ן פשוטה רומזת לבחי אדם כנודע. והיינו לפי שפני אריה פני שור כו' נלקחו מבחי לפני מלך מלך.

והנו"ן הסופית רומזת לבחינת אדם, כידוע. זאת משום ש"פני אריה", "פני שור" וכו' נלקחו מבחינת "לפני מלך מלך".

לכך יש להם כח זה להעלות בחיי אלקים הוא בחיי הכסא ומראה אדם שעליו מלמעלה לבחיי כי לא אדם הוא:

ולכן יש להם כוח זה להעלות את בחינת אלקים — שהיא בחינת הכיסא ומראה אדם שעליו מלמעלה — לבחינת "כי לא אדם הוא".

43 וכזה יובן מ"ש אדני במ סיני בקדש. דכתיב במ ברפה הבי"ת. וע"פ הדקדוק היה צ"ל דגש לפי שהיו"ד של אדני מורגשת במבטא.

בכך יובן הפסוק: "אדני במ, סיני בקודש". המילה "בם" כתובה בבי"ת רפה, אף שעל פי כללי הדקדוק היה ראוי לכתוב בה דגש, משום שהיו"ד של "אדני" נשמעת בהגייה.

והענין כי הדגש מורה על התחלה כמאמר כל התחלות קשות ולכך אלו היה כתיב במ בדגש היה מורה על התחלת החיות במ מבחי אדני בבחי נקודא בהיכלא כי כן הוא דרך והמשכה להיות התלבשות המלכות בבי"ע.

הביאור הוא שדגש מציין התחלה, כמאמר "כל ההתחלות קשות", והוא גם מקשה את האות. לכן, אילו המילה "בם" הייתה כתובה בדגש, היה הדבר מציין שהחיות שבהם מתחילה מבחינת אדני, בבחינת "נקודה בהיכל"; כך היא דרך ההמשכה שבה מלכות מתלבשת בבריאה, ביצירה ובעשיה.

שכל הנהגות בי"ע הוא על ידי התלבשות המלכות כח הפועל בנפעל. והיינו דרך המשכה מלמעלה למטה להיות השתלשלות והתהוות בי"ע בסדר הנהגתם.

כל הנהגת העולמות בריאה, יצירה ועשיה היא באמצעות התלבשות מלכות בהם, ככוח הפועל בנפעל. זו דרך ההמשכה מלמעלה למטה, המביאה להשתלשלות ולהתהוותם של העולמות בריאה, יצירה ועשיה, בסדר הנהגתם.

אבל דרך העלאה ממטה למעלה בחיי רכב אלקים הם נושאות את הכסא. (ולא מנושאות כבדרך ההשתלשלות ממעלה למטה בחיי מלכות המלוכשת בהם).

אבל בדרך העלייה מלמטה למעלה, בבחינת "רכב אלקים", הם נושאים את הכיסא; הם אינם נישאים, כפי שקורה בדרך ההשתלשלות מלמעלה למטה, שבה מלכות מתלבשת בהם.

ואזי אדני במ ברפה שבחי אד' היא בטול להם ואין כאן לשון התחלה שנעשה בחיי התכללות אד' במ בהשוואה אחת.

וזהו "אדני במ" בבי"ת רפה: בחינת אדני בטלה כלפיהם, ואין כאן לשון של התחלה, שכן אדני נכללת בהם ונעשית עמם כאחד, כשווה.

וזהו סיני בקדש. פי' בחי' סיני שירדה משם שנאה לעכו"ם נתעלה בבחי' קדש העליון.

וזהו [פירוש] "סיני בקודש": בחינת סיני, שממנו ירדה שנאה לעובדי הכוכבים והמזלות, מתעלה בבחינת הקדושה העליונה.

44 ולכן אדנ"י בם ברפה בבחי' התכללות להיות בחינת העלאה בקנה אחד. וזהו אשר הוצאתיך מארץ מצרים מבית עבדים כי בבחי' מצרים נק' בחי' עבדים.

לכן "אדנ"י בם" נאמר ברפיון, בבחינת התכללות, כך שתהיה העלאה על קנה אחד. וזהו [הפירוש של] "שהוצאתי אותך מארץ מצרים, מבית עבדים": כי בבחינת מצרים יש בחינה שנקראת עבדים.

כי בבחי' סדר ההשתלשלות מעילה לעילה בסדר המדרגות שנק' בבחי' מצרים הנה אברהם יצא ממנו ישמעאל ויצחק כו'.

כי בסדר השתלשלות, מעילה לעילה, בסדר המדרגות שנקרא בחינת מצרים, יצא מאברהם ישמעאל ויצחק וכו'.

אבל כאשר הוצאתיך מארץ מצרים היו למעלה מן ההשתלשלות לא יהיו בבחינת עבדים כלל ששם אין יניקה ואחיזה לסט"א כלל:

אבל כאשר "הוצאתי אותך מארץ מצרים", הם היו למעלה מהשתלשלות, ולא יהיו כלל במצב של עבדים, שכן שם אין לסטרא אחרא יניקה ואחיזה כלל.

45 אלפי שנאן. א"ת שנאן אלא שאינן. הטעם כי שרשם הוא בז"א שאין לו רק ט"ס. כי המלכות היא עשיראה דכולהו.

"אלפי שנאן": אל תקרא "שנאן" אלא "שאינן". הטעם הוא ששורשם בז"א, שיש לו רק תשע ספירות, שכן מלכות היא "העשירית של כולן".

אבל ז"א בעצמו אין לו רק ט"ס. ויש ט"ס מלמעלה למטה. וט"ס ממטה למעלה. והן בחי' ב' טיית"ן דמט"ט. ח"י ברכאן דצלותא שהם באצילות.

אבל לז"א עצמו יש רק תשע ספירות. יש תשע ספירות מלמעלה למטה ותשע ספירות מלמטה למעלה; אלו הן שתי אותיות הטיית של מט"ט, שמונה עשרה ברכות התפילה, שהן באצילות.

(משא"כ ח"י ברכאן דשחרית שהן בבחי' מט"ט דעשייה) משא"כ במל' הם רבותים שהיא י"ס גמורות כנודע:

(בשונה משמונה עשרה ברכות השחר, שהן בבחינת מט"ט שבעשיה). אבל במלכות הן "רבותיים", כלומר עשרים אלף, שכן יש בה עשר ספירות שלמות, כידוע.

46 על כל דבור פרוחה נשמתן. הנה ביו"ד נברא העוה"ב כו'. יו"ד הוא בחינת צמצום להיות התהוות תענוג הנשמה בגי'ע מגילוי זיו כו'. כי באור א"ס עצמו לא היו העולמות יכולים לסבול שלא יבטלו במציאות. "בכל דיבור פרוחה נשמתן". והנה, "בי' נברא העולם הבא" וכו'. היו"ד היא בחינת צמצום, כדי שתתהווה הנאת הנשמה בגן עדן מגילוי זיו וכו'. שהרי העולמות לא יכלו לסבול את אור אין סוף עצמו בלי להתבטל ממציאותם.

47 ואין יכולים לקבל גילוי תענוג אא"ס עצמו כי הוא רם ונשא כו' רק ע"י צמצום עצום ורב בהעלם והסתר אורו הגדול לבלתי הגלות כ"א בבחי' יו"ד כו'

והם אינם יכולים לקבל גילוי של תענוג אור אין סוף עצמו, שהרי הוא נעלה ונשגב וכו', אלא באמצעות צמצום עצום ורב, על ידי העלמה והסתרה של אורו הגדול, כך שיתגלה רק בבחינת יו"ד וכו'.

ואתעדל"ת לבחי' צמצום הזה הוא ע"י שפרחה נשמתן לאור א"ס ב"ה ממש מקור התענוג להמשיך משם ענג הנשמות.

והאתערותא דלתתא לצמצום הזה היא בכך שנשמותיהם פרחו אל אור אין סוף ממש, מקור התענוג, כדי להמשיך משם את תענוג הנשמות.

וזהו שהחזיר להם הקב"ה בטל שעתיד להחיות בו את המתים הוא ענין טלא בדולחא שהוא בחי' המשכת ענג העליון לגי'ע תענוג הנשמות:

וזהו [פירוש הדברים] שהקב"ה החזיר להם בטל שעתיד להחיות בו את המתים. זהו ענין טל בדולחא, שהוא המשכת התענוג העליון לגן עדן, תענוג הנשמות.

על המהדורה

המהדורה הזאת כוללת לשון המאמר והתרגום לעברית של ימינו.

The Hebrew text of Torah Ohr: © Kehot Publication Society, via Sefaria, CC BY-NC 4.0; formatting adapted.

התרגום שלנו לעברית של ימינו, מתוך התרגום האנגלי שלנו מלשון הקודש, בלי הערות קה"ת: CC BY 4.0.

המהדורה כולה: CC BY-NC 4.0. מותר להעתיק, להדפיס ולהפיץ בחינם, בציון Kehot Publication Society ו־likuteitorah.com; אסור למכור.
/https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0

התרגום לעברית נעשה מהמהדורה האנגלית של likuteitorah.com בעזרת בינה מלאכותית (openai/gpt-6-luna-pro:batch), כשלשון המאמר לצדו לבדיקה. עדיין לא עבר עריכה אנושית. כל דבר חשוב יש לבדוק מול לשון המאמר.

הרבי ביקש ללמוד את מאמרי פרשת השבוע, «הפרשה החסידית», באותו שבוע, מחולקים לשבעת ימיו (Sichah of Shabbos Parshas Vayakhel 5725). למה ללמוד, וברכות הרבי: /likuteitorah.com/about/the-chassidishe-parsha (Toras Menachem vol. 42, pp. 306-309).

מיזם חינוכי ולא מסחרי. אין כאן מכירה. אין שיוך לקה"ת, ל־Sefaria או לספריית ליובאוויטש. © likuteitorah.com

מתוך /likuteitorah.com/he/torah-ohr/yisro/7

מוקדש לכבוד

מוקדש לכבוד הגאון המקובל רבי לוי יצחק שניאורסאהן זצ"ל

אבי הרבי, רבי לוי יצחק